

بررسی تطبیقی آثار کامیونیزم در بخش
و سید مسعود شجاعی طباطبایی در
دوران کرونا با رویکرد نشانه‌شناسی
اومبرتو اکو / ۱۴۱-۱۵۳
سمیه ولیان - دکتر محمد رضا
شریف زاده - دکتر حسین اردلانی

تهران، FEBRUARY 27, 2020
مأخذ: <https://b2n.ir/e91984>

بررسی تطبیقی آثار کامبیز درم بخش و سید مسعود شجاعی طباطبایی در دوران کرونا با رویکرد نشانه‌شناسی اومبرتو اکو

سمیه ولیان* دکتر محمد رضا شریف زاده** دکتر حسین اردلانی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۸/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۲۵

صفحه ۱۴۱ تا ۱۵۳

نوع مقاله: پژوهشی

چکیده

در جریان شیوع ویروس کرونا و دوران قرنطینه، هنرمندانی همچون کامبیز درم بخش و سید مسعود شجاعی طباطبایی، روایت‌های فردی خود را از این فاجعه به تصویر کشیده‌اند تا در آینده نزدیک و دور برای مطالعات مختلف در دسترس باشد. در فرآیند تحقیق در آثار کرونانگاری هنرمندان ایرانی آثار کامبیز درم بخش و سید مسعود شجاعی طباطبایی بیشترین مشابهت و تطبیق را با هم داشتند و نشانه‌های تصویری آثارشان، گفتمانی را در متن و ذهن مخاطب ایجاد نموده که به شکل‌گیری مفهومی مشترک از کرونا کمک می‌کند. نشانه‌شناسی با هرچه که نشانه تلقی می‌شود سر و کار دارد، واژه‌ها، صداها، تصاویر، ایماها، ژست‌ها، اشارات و نظایر اینها می‌توانند نشانه باشند. مسئله مورد پژوهش در این مقاله، مطالعه نشانه‌ها، تحلیل و تطبیق معانی آثار کرونانگاری این دو هنرمند با استفاده از رویکرد نظری اومبرتو اکو در کاربست هنر در جامعه آماری معین است و هدف مقاله حاضر، تحلیل فرآیند شکل‌گیری معنا به واسطه مطالعه نشانه‌ها از طریق رمزگان تصویری اکو در آثار کامبیز درم بخش و سید مسعود شجاعی طباطبایی است و این سوال‌ها دنبال می‌شود که: ۱- در آثار کرونانگاری درم بخش و شجاعی نشانه‌ها چگونه در تعامل با یکدیگر گفتمان ایجاد کرده‌اند؟ و ۲- آثار کرونانگاری درم بخش و شجاعی در لایه‌های زیرین معنایی خود، چه مناسباتی را بازگو می‌نمایند؟ روش تحقیق در مقاله حاضر به روش نشانه‌شناسی است و گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای صورت گرفته است و با انطباق رمزگان دهگانه اکو با جزئیات تصویر ۸ اثر کرونانگاری از درم بخش و شجاعی، نگاه گفتمانی را که این نشانه‌ها ارائه می‌دهند، بازگو می‌نماییم. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که کرونانگاری‌های دو هنرمند مذکور با زبان کاریکاتور که کوتاه‌ترین وسیله پیام‌رسانی جهان است، در بازنمایی کرونا، نگاهی اجتماعی، شمایی و توصیفی را متأثر و مؤکد بر ریشه‌های فرهنگی و اجتماعی ارائه داده‌اند و می‌توان بیان نمود نشانه‌های لایه‌ای و رمزگان بصری امکان خوانش ویژه‌ای را برای مخاطب فراهم نموده است که با قرار دادن نشانه‌ها در کنار یکدیگر، معنا را در این فرآیند گفتمان ایجاد کند.

واژگان کلیدی

نشانه‌شناسی، کرونا، کاریکاتور، کامبیز درم بخش، سید مسعود شجاعی طباطبایی، اومبرتو اکو، رمزگان تصویری

* دانشجوی دکترای پژوهش هنر، دانشکده هنر، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

Email: s.valiyan88@gmail.com

** استاد تمام گروه هنر، دانشکده هنر، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز، تهران، ایران

*** دانشیار گروه فلسفه هنر، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد همدان، همدان، ایران

مقدمه

شیوع ویروس کرونا بر بسیاری از جوانب زندگی بشری در سراسر جهان تأثیر گذاشته است و منجر به تغییراتی شدید در همه ابعاد زندگی بشر شده است. به دلیل اهمیت فوق‌العاده چنین وضعیتی، که در تاریخ جهان بی‌سابقه بوده است، ضرورت دارد ابعاد مختلف آن برای بهره‌گیری آیندگان مستندسازی شود. از این رو، در جریان شیوع ویروس کرونا و خانه‌نشینی هنرمندان، علاوه بر روایت‌های رسمی‌ای که در این خصوص ثبت خواهد شد، تک‌تک هنرمندان نیز همچون کامبیز درم‌بخش و سید مسعود شجاعی طباطبایی، روایت‌های فردی خود را که بیشترین مشابهت و تطبیق را نسبت به دیگر هنرمندان کرونانگار با هم دارند از این فاجعه ثبت و ضبط نموده‌اند، تا در آینده نزدیک و دور برای مطالعات مختلف در دسترس باشد.

نشانه‌شناسی بررسی معناساختی متون است، که شامل متون هنری در شاخه‌های مختلف آن نیز می‌شود. در خوانش یک متن هنری (کرونانگاری به عنوان متن) همچون متون دیگر، نشانه‌ها را نه به عنوان عناصری مجزا از یکدیگر بلکه آنها را به صورت تعاملی و تقابلی و در یک گفتار با فضای درون و بیرون از متن در نظر می‌گیرند تا با مطالعه در زیرلایه‌ها و فرایند شکل‌گیری نشانه‌ها و در چالش قرار دادن آنها با یکدیگر به نشانه‌شناسی گفتارمانی وارد شده و متنها را مورد مطالعه قرار دهند. پس گفتارمانی نشانه‌ای می‌تواند ما را به معنا نزدیک کند و این عمل از طریق تحلیل نشانه‌ها و ارتباط بین آنها به بهترین وجه صورت می‌گیرد زیرا می‌توان در لایه‌های زیرین متن حرکت کرد و به لایه‌های عمیق‌تر متن پی برد.

مسئله مورد پژوهش در این مقاله، مطالعه نشانه‌ها، تحلیل و تطبیق معانی آثار کرونانگاری این دو هنرمند با استفاده از رویکرد نظری اومبرتو اکو در کاربست هنر کرونانگاری در جامعه آماری معین است. از اینرو هدف نگارندگان در پژوهش حاضر، تحلیل و بررسی آثار کاریکاتور از مجموعه کرونانگاری درم بخش و شجاعی است که بر مبنای روش نشانه‌شناسی و رویکرد نظریه رمزگان تصویری اومبرتو اکو به این مسئله پرداخته شده است.

سوالات این پژوهش عبارتند از: ۱- در آثار کرونانگاری درم‌بخش و شجاعی نشانه‌ها چگونه در تعامل با یکدیگر گفتارمانی ایجاد کرده‌اند؟ و ۲- آثار کرونانگاری درم‌بخش و شجاعی در لایه‌های زیرین معنایی خود، چه مناسباتی را بازگو می‌نمایند؟ ضرورت و اهمیت پژوهش پیش رو از آنجا ناشی می‌شود که با توجه به اهمیت ثبت و نگارش رویداد پیش آمده در زمان حال و اینکه تاکنون مجموعه آثار کرونانگاری کامبیز درم‌بخش و سید مسعود شجاعی طباطبایی از منظر نشانه‌شناسی مورد بررسی تطبیقی قرار نگرفته است. پاسخ به این سوالات مبتنی بر این ضرورت پژوهشی است که بر

مبنای روش نشانه‌شناسی و رویکرد نظریه رمزگان تصویری اومبرتو اکو، مجموعه کرونانگاری درم بخش و شجاعی مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع نظری و شیوه تحقیق نشانه‌شناسی است. روش گردآوری اطلاعات به صورت اسنادی (کتابخانه ای) است، مبتنی بر بررسی نشانه‌شناسی اومبرتو اکو و با مطالعه نحوه ترسیم این کرونانگاری‌ها در آثار درم بخش و شجاعی و خوانش نشانه‌ها از طریق رمزگان تصویری می‌توان به لایه‌های درونی معنایی از آثار دست یافت. لذا تلاش شده است با مطالعه نشانه‌شناسی در این جامعه آماری و همچنین با توجه به رمزگان تصویری به فرایند معناسازی و تولید معنا و نگاه گفتارمانی نشانه‌ها توجه شود. بدین‌گونه که با جستجوی اینترنتی و روش مقایسه‌ای به بررسی نشانه‌های متن و با انطباق رمزگان دهگانه اکو با جزئیات تصویر ۸ اثر کاریکاتور از مجموعه کرونانگاری کامبیز درم بخش و سید مسعود شجاعی طباطبایی، نگاه گفتارمانی را که این نشانه‌ها ارائه می‌دهند، پرداخته شده است. شیوه گزینش این تعداد از نمونه، به روش غیر احتمالی (انتخابی) است و معیار انتخاب آن‌ها استفاده از بیان مشترک تصویری و موضوعی دو هنرمند بوده است. روش تجزیه و تحلیل آثار کیفی است.

پیشینه تحقیق

در خصوص تأثیر بیماری کرونا بر جامعه ایران پژوهش‌های کاربردی و راهگشای مختلفی انجام شده اما بخش بسیار محدودی از آنها به حیطه فرهنگ و هنر اختصاص یافته است. بررسی‌های صورت گرفته برای یافتن پژوهشی مستقل درخصوص بررسی تطبیقی آثار درم بخش و شجاعی طباطبایی، نتیجه‌ای در بر نداشت. یکی از دلایل این امر تعداد کم تحقیقات کاربردی نسبت به تحقیقات بنیادی در حوزه هنر و از سوی دیگر، جدید و نوظهور بودن موضوع «کرونا و هنر» نیز عاملی مؤثر در تعداد کم پژوهش‌های موجود محسوب می‌شود. در واقع مقاله‌های علمی معتبر و پژوهش‌های دانشگاهی کافی در مورد موضوع پژوهش حاضر در محدوده زمانی مورد نظر آن یافت نشد و در این زمینه بیشتر می‌توان به پایگاه‌های خبری، روزنامه‌ها و صفحه‌های شخصی اینترنتی مراجعه کرد. می‌توان به مقاله فرزانه سجودی سال (۱۳۸۵) با عنوان نشانه‌شناسی زمان و گذر زمان: بررسی تطبیقی آثار کلامی و تصویری که در شماره یک نشریه پژوهشنامه فرهنگستان هنر منتشر شده است، با بررسی تطبیقی زمان و چگونگی تحقق بیانی آن در متون مختلف- از جمله متون کلامی و تصویری- به این پرسش پاسخ داده می‌شود که نقاشی که از وجوه بسیار، بخصوص در

شد. از سوی دیگر تولید آثار هنری، برگزاری نشست‌ها، همایش‌ها و مسابقه‌های هنری با موضوع کرونا راهی برای همدلی، همفکری، هشدار و مشارکت افراد جامعه برای حل مشکلی ملی و جهانی است که بر رویکرد شکل‌دهی هنر صحنه‌ای دوباره می‌نهد. مقاله اومبرتو اکو و نشانه‌شناسی نوشته محمد ضیمران که در کتاب ماه ادبیات و فلسفه اسفند ۱۳۸۳ و فروردین ۱۳۸۴ شماره ۸۹ و ۹۰ منتشر گردیده است. کتاب نشانه‌شناسی نوشته اومبرتو اکو و ترجمه پیروز ایزدی چاپ هشتم سال (۱۴۰۱) نشر ثالث چاپ گردیده، بر روی مشکلات دوگانه دکترین نشانه‌ها - ارتباطات و دلالت‌ها - تمرکز دارد و نظریه‌ای کاملاً اصیل درباره تولید نشانه‌ها، از جمله نوع شناسی نشانه‌ها و شیوه‌های تولید ارائه می‌دهد. حسن پژوهش حاضر این است که برای اولین بار با توجه به شرایط نزدیک بودن به زمان شیوع کرونا در جهان، اقدام به بررسی و تحلیل آثار کرونانگاری دو هنرمند حاضر پرداخته شده است.

نشانه‌شناسی

«نشانه‌شناسی ۱ با هر آنچه که نشانه تلقی شود سر و کار دارد. یکی از جامعترین تعریف‌ها، از نشانه‌شناسی تعریفی از اومبرتو اکو^۲ است که در کتاب مبانی نشانه‌شناسی آمده است: «نشانه‌شناسی با هر آنچه که نشانه تلقی شود سروکار دارد. از دید نشانه‌شناس، واژه‌ها، تصاویر، صداها، ایماها، اشارات، ژست‌ها و نظایر اینها می‌توانند نشانه باشند. نشانه‌شناسان نشانه‌ها را در انزوا مطالعه نمی‌کنند بلکه توجه خود را به مطالعه‌ی شکل‌گیری و میادله‌ی معنا در متون و گفتمان‌های مختلف و در سطوح «همزمانی»^۳ و «در زمانی»^۴ معطوف کرده‌اند» (چندلر، ۲۶۸، ۸۵).

به گفته‌ی اومبرتو اکو، نشانه، معرف تمام آن چیزهایی است که بر پایه‌ی قراردادهای اجتماعی و از پیش نهاده، چیزی را به جای چیز دیگری معرفی میکنند. (احمدی، ۱۳۸۴، ۳۲) نشانه‌شناسی زبانی متفاوت و بسیار دقیق و چارچوبی برای ادراک روابط چند وجهی میان تصویر و جامعه و تصویر و مخاطب فراهم می‌آورد و علاوه بر درک چپستی معنای آثار هنری، چگونگی فرایند خلق آن معانی توسط هنرمند، مخاطب و فرهنگ در سطحی گسترده را نیز میسر می‌سازد (داگلاس، ۲۰۰۲، ۴۴-۴۵).

نشانه محرک یا جوهر محسوسی است که تصور ذهنی آن در ذهن ما با تصور ذهنی محرکی دیگر تداعی می‌شود. در اینجا نقش محرک نخست، برانگیختن محرک دوم به قصد برقراری ارتباط است» (سجودی، ۱۳۸۳، ۳۸).

گفتمان نشانه‌ای یکی از ابزارهایی است که ما را به معانی نزدیک می‌کند. این عمل از طریق خوانش متن و به واسطه درک نشانه‌ها صورت می‌گیرد، زیرا هم سطح زیرین و عمیق متن را آشکار می‌کند و هم ما را از لایه نخست به لایه دوم راهنمایی می‌کند. همانطور که می‌دانیم، معنای

امکانات صوتی بیان، با متون کلامی متفاوت است، چگونه قادر به مفهوم‌سازی زمان و گذر آن است، اشاره نمود.

همچنین مقاله فاطمه رحیمی سال (۱۳۹۰) در شماره ۱۸ فصل‌نامه ادب پژوهی که با عنوان «جایگاه متن، مولف و خواننده از دیدگاه اومبرتو اکو، منتشر شده، بیان داشته است اومبرتو اکو در تحلیل زیبایی شناختی آثار ادبی، بر وجود رمزگان و تفسیرپذیری آنها تاکید می‌کند.

وی ضمن نقد «نیت مؤلف» در نظریه بیانگری هنر، قائل به دیالکتیک میان «نیت متن» و «نیت خواننده» است. از نظر او هر چند متن، ذاتاً خوانش‌های چندگانه و نتایج متفاوتی را اقتضا می‌کند، اما در عین حال هر نوع خوانشی را هم میسر نمی‌سازد، زیرا خوانش صحیح متن فقط در صورتی تحقق می‌یابد که «خواننده نمونه» آن را در چارچوب‌های تحمیلی خود متن مطالعه کند. از این رو، «استراتژی متن» حدود تفسیر را تعیین می‌کند و خواننده نمی‌تواند بر اساس انتظارات خود از آن تفسیر بی‌حدو حصر کند. او با کشف مناسبات درون‌متنی و توجه به عناصر فرامتنی دست به خوانش متن می‌زند و با قرائت خود، کاری را که «مؤلف نمونه» آغاز نموده، تکمیل می‌نماید. از این منظر، متن دیگر یک پدیده فیزیکی نیست، بلکه عبارت از چیزی است که در فرایند خوانش و چرخه تفسیری تحقق می‌یابد. مهمترین منبع در رابطه با موضوع هنر و کرونا به مجموعه مقاله‌هایی مربوط می‌شود که به صورت کتابی با عنوان «کرونا و جامعه ایران: سویه‌های فرهنگی و اجتماعی» توسط پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات سال ۱۳۹۹ منتشر شده و تعداد محدودی از مقاله‌های آن به موضوعات هنر و فرهنگ اختصاص یافته که در ادامه به آنها اشاره خواهد شد. یافته‌های مقاله پیامدهای بحران بیماری کرونا در هنر معاصر ایران، فاطمه شاهرودی (۱۳۹۹)، در شماره ۷۹ فصلنامه رهیافت، نشان می‌دهد یکی از پیامدهای مثبت بحران کرونا توجه به ظرفیت‌ها و امکانات موجود در اینترنت و شبکه‌های مجازی در راستای عرضه و فروش آثار هنری، آموزش، برگزاری مسابقه‌ها و همایش‌ها و سایر حیطه‌های مربوط به هنر است که کمتر مورد توجه قرار گرفته یا آزموده شده بود. در سالهای قبل، این تصور که ذات و ماهیت هنر، حضور فیزیکی افراد در اکثر فعالیت‌ها را طلب می‌کند امری پذیرفته شده بود اما در دوره قرنطینه برای جلوگیری از توقف یا کند شدن فعالیت‌های هنری اقدام‌هایی چون نمایش و فروش مجازی آثار بصری، نمایش آنلاین، اکران آنلاین، سینما ماشین، لایو اینستاگرام و آموزش مجازی هنر به مرحله اجرا رسید که نشان از بازتاب شرایط خاص جامعه در هنر دارد. موارد فوق نمی‌تواند در همه زمینه‌ها جایگزین شیوه‌های حضوری و معمول گذشته شود اما اجرای آنها در دوره پساکرونا در کنار شیوه‌های پیشین باعث جذب بیشتر مخاطب و بهره‌وری بیشتر اقتصادی در هنر خواهد

گیرنده از سیستم رمزگان خاصی که نشانه در آن قرار می‌گیرد، حاصل می‌شود. «رمزگان در حکم نهادهایی عمل می‌کنند که به تعدیل، تعیین و از همه مهمتر به تولید معنا می‌پردازد» (سجودی، ۱۳۹۰، ۱۴۴).

رمزگان، نشانه‌ها را به نظام‌های معنادار تبدیل می‌کنند و بدین ترتیب باعث ایجاد رابطه دال و مدلول می‌شوند (چندلر، ۱۳۹۷، ۲۱۳). به عبارت دیگر، ما تصاویر را به مثابه پیامی مرتبط با رمزگانی خاص دریافت می‌داریم. اما کلیه کنش‌هایمان در جهت شناخت، تابع رمزگان ادراکی عادی است. پس باید توجه داشت که نشانه‌شناسی صرفاً برخی از شرایط دریافت حسی را مانندسازی می‌کند. یکی از مهم‌ترین رمزگانی که آکو در تعریف و ادراک نشانه‌ای تصویری از آن یاد می‌کند رمزگان بازشناسی است. نشانه‌شناسی با تمام چیزهایی سروکار دارد که می‌تواند یک نشانه به حساب بیاید. به بیان دیگر، یک نشانه هر آن چیزی است که می‌تواند به صورت دلالت‌مند جایگزین چیز دیگری شود.

تحلیل آثار بر اساس رمزگان ده‌گانه اومبرتو آکو به شرح ذیل است:

رمزگان حسی: این رمزگان وابسته به روان‌شناسی ادراک است که با توجه به آن ادراک می‌شود. کیفیاتی چون رنگ، اندازه، جنس، یا میزان نور در یک تصویر از این دست است. رمزگان شناسایی: از طریق ارجاع به مجموعه شرایط ادراک حسی می‌سجند، شناخت این کدها وابسته به روان‌شناسی هوش و خاطره است (آکو، ۱۹۸۸، ۲۰۹).

رمزگان انتقالی: زمینه لازم را برای ادراک حسی تصویر فراهم می‌سازد که می‌توان بافت یا زمین‌های تلقی کنیم، که تصویر بر آن یا به واسطه آن ایجاد می‌شود. بافت بر کیفیت پیام اثر می‌گذارد و تولید لحن می‌کند «اگر بافتی بر کیفیت تصویر تأثیرگذار باشد لحن خاصی که ایجاد می‌کند، دلال تهای ضمنی و واسط‌های برای انتقال معنا خواهند بود» (همان).

رمزگان لحن: کدهایی آفریننده تصورات و احساسات هستند، مانند تصور سنگینی و احساس بخشنده‌گی. این رمزگان در نظام دلالت‌های ضمنی نیز جای می‌گیرد. این احساس و تصورها همچون اجزایی مکمل به درک نشانه‌های شمایی یاری می‌رسانند (همان: ۲۱۰).

رمزگان شمایی: از مهم‌ترین رمزگان شمایی، واحدهای نشانه‌ای هستند، که در کاربرد متداول تصویر نامیده شده‌اند. عبارت نشانه‌های شمایی را می‌توان به عنوان معادلی دقیق‌تر برای واحدهای نشانه‌ای در نظر گرفت. نکته‌های اصلی و مرکزی در پیام تصویری به واسطه همین واحدهای نشانه‌ای یا نشانه‌های شمایی منتقل می‌شوند (همان: ۲۱۱). این گروه از رمزگان بیشتر به کار آثار تصویری فیگوراتیو می‌آیند.

هر تصویر بر مبنای نشانه‌های موجود در آن تصویر ایجاد می‌شود و ما برای این که به معنا در متن برسیم باید نشانه‌ها را در کنار نشانه‌های دیگر قرار دهیم و آنها را در تعامل و تقابل یکدیگر مطالعه کنیم و معنایی که در فرایند گفتمان این نشانه‌ها صورت می‌گیرد را مد نظر قرار دهیم. همچنین باید به نحوه به کارگیری نشانه‌هایی که به معنا می‌انجامد، نه معنایی که از پیش ساخته شده است، دقت کنیم چون این مخاطب است که با به کارگیری مفاهیم و نشانه‌ها معنا را برمی‌سازد.

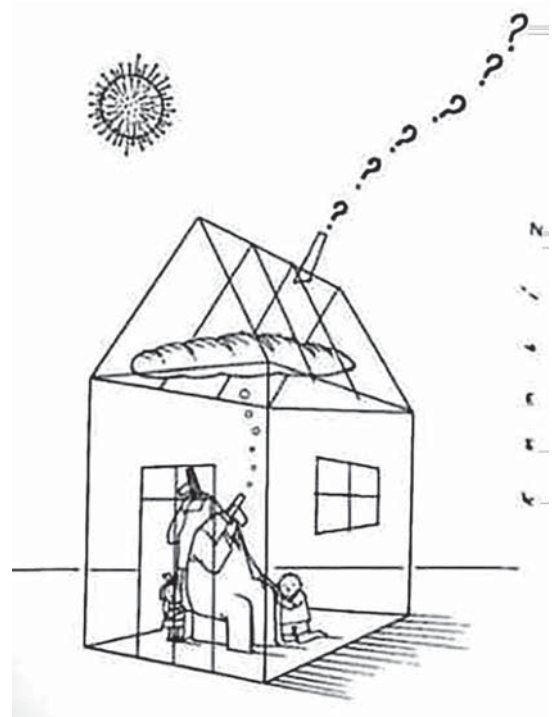
«این دنیای مادی نیست که باعث برانگیختن معنا می‌شود، بلکه نظام زبانی یا هر نظام دیگری که ما برای بیان مفاهیم مورد نظرمان به کار می‌بریم آن را تولید می‌کند» (کرس و فونلیون، ۲۰۰۶، ۲۵). بنابراین، در بحث نشانه‌شناسی در پی یافتن معنی در درون یک اثر نیستیم، بلکه کار نشانه‌شناسی تشریح فرایند معناسازی در اثر است.

آکو معتقد است که در نشانه‌شناسی نه از نشانه‌ها، بلکه از نقش نشانه‌ای باید سخن گفت و نقش نشانه‌ای رابطه‌ای است قراردادی میان بیان و محتوا (آکو، ۱۳۹۵، ۹) در ادامه به تفسیر دیدگاه آکو پرداخته می‌شود. «اگر تصور خوانش‌های بی‌شمار متن (یا نشانه) را بیشتر فرضی می‌داند تا واقعی. او با تکیه بر نظریات پیرس استدلال می‌کند اگرچه معنای ممکن ایجاد شده توسط نشانه، از لحاظ فرضی نامحدود است، اما این معناها در حقیقت توسط زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی محصور می‌گرد [...] آگاهی یا عدم آگاهی، گستره تفسیرهای ممکن را محدود می‌کند. همزمان در سطحی نازل‌تر، نیز ممکن است نشانه‌پردازی به دلیل (عدم) کفایت و مهارت تفسیرگر با محدودیت مواجه شود که این امر به گستره آگاهی او از رمزگان‌های مرتبط برای دخیل کردن آنها در تفسیر بستگی دارد. آن واقعیت فرهنگی‌ای که نشانه‌پردازی را محدود می‌کند مخلوق اجتماع بوده یا ممکن است دل‌خواهی و حتی واقعیتی کاذب باشد، اما تأثیر قدرتمند آن را به هیچ وجه نمی‌توان نادیده گرفت» (دالوا، ۲۰۱۰، ۴۶). آکو، شیوه تولید نشانه‌ها را توضیح می‌دهد و طبقه‌بندی تازه‌ای از آنها ارائه می‌کند.

نظریه آکو به رابطه صورت بیان و صورت محتوا می‌پردازد که بر اساس قرارداد شکل می‌گیرد. در نظریه او نقش نشانه‌ای مفهومی محوری است. آکو بر این باور است که به جای نشانه باید از نقش نشانه‌ای سخن گفت. او نقش نشانه‌ای را در یک رابطه قراردادی می‌داند که میان بیان و محتوا برقرار می‌شود. از نظر آکو ویژگی‌های نشانه‌شناسی که منجر به بازشناسی آن می‌شود این گونه بیان می‌شود: نشانه‌های تصویری برخی از شرایط دریافت حس را مانندسازی می‌کنند که با کدهای ادراکی عادی هم بسته‌اند. هر نشانه به واسطه نظام پیچیده‌ای تحت عنوان رمزگان، در ذهن گیرنده معنا می‌یابد. در واقع هیچ نشانه‌ای خارج از رمزگان وجود ندارد و معنا به واسطه آگاهی

تصویر ۲. Stay Home!!! در خانه بمانید! روزمرگی ! 7, APRIL2020 تهران، مأخذ: همان

تصویر ۱. Stay Home!!! در خانه بمانید! APRIL 9, 2020 تهران، مأخذ: <https://b2n.ir/p36865>

به تغییراتی شدید در همه ابعاد زندگی بشر شده است. کووید ۱۹ فقط یک بیماری نبود بلکه یک ضایعه بزرگ جهانی بود که روال زندگی بشری را تغییر داد و جلوی بسیاری از پیشرفت‌ها و رسیدن به اهداف و فعالیت‌های بشری را در زمینه‌های مختلف گرفت.

همچنین پیامدهای مثبت و منفی فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و هنری شدیدی نیز برای همه ما داشته است. به دلیل اهمیت فوق‌العاده چنین وضعیتی، که در تاریخ جهان بی‌سابقه بوده است، ضرورت دارد ابعاد مختلف آن برای بهره‌گیری آیندگان مستندسازی شود. از این رو، علاوه بر روایت‌های رسمی‌ای که در این خصوص ثبت خواهد شد، تک‌تک هنرمندان نیز مسئولند که روایت‌های فردی خود را از این فاجعه ثبت و ضبط نمایند تا در آینده نزدیک و دور برای مطالعات مختلف در دسترس باشد. در جریان شیوع ویروس کرونا و خانه‌نشینی هنرمندان، آنها در خانه آثاری را در این مدت خلق کرده‌اند.

در این راستا فضای مجازی سالهاست که در دنیای مدرن وارد عرصه ارتباطات شده است، این بار در زمان شیوع ویروس کرونا، نقش مهم‌تر و اساسی‌تری پیدا کرده و تنها ابزار حفظ رابطه‌ها و انتقال مفاهیم شده است. معرفی، آموزش، پژوهش، تبلیغات و مدیریت‌های خرد و کلان با این ابزار، شکل تازه‌تری به خود گرفت و به کمک بشر آمد و راهی

رمزگان شمایل‌نگارانه: مدلول‌های رمزگان شمایی هستند یا به بیان دیگر نشانه‌های شمایی را به دال تبدیل می‌کنند و هدفشان این است که، واحدهای نشانه‌ای پیچیده‌تر و فرهنگی‌تری بسازد (همان: ۲۱۳).

رمزگان سلیقه و حساسیت: دلالت‌های ضمنی برآمده از واحدهای نشان‌های پیشین یا نشانه‌های شمایی را تثبیت می‌کند (همان: ۲۱۴).

رمزگان مربوط به نظریه بیان: اول بر اساس قراردادهای تازه شکل می‌گیرد، سپس کاربردی اجتماعی می‌یابد درست همچون مجازهای نظریه بیان (همان: ۲۱۵).

رمزگان مربوط به سبک: بر مختصات ویژه یا ژانر هنرمند دلالت دارد (همان: ۲۱۶).

رمزگان ناآگاهی: «می‌توانند در هر یک از اشکال شمایی، شمایل‌نگارانه یا نظریه بیانی وجود داشته باشند و بنا به قرارداد انگیزش، آگاهی یا واکنش را در مخاطب ایجاد کنند. این دسته از رمزگان مانند دلالت ضمنی، معنایی جز معنای صریح ابتدایی حاصل می‌کنند» (همان: ۲۱۶).

کرونانگاری

اینک در برهه‌ای حساس از تاریخ ایران و جهان به سر می‌بریم که شیوع ویروس کرونا بر بسیاری از جوانب زندگی بشری در سراسر جهان تأثیر گذاشته است و منجر

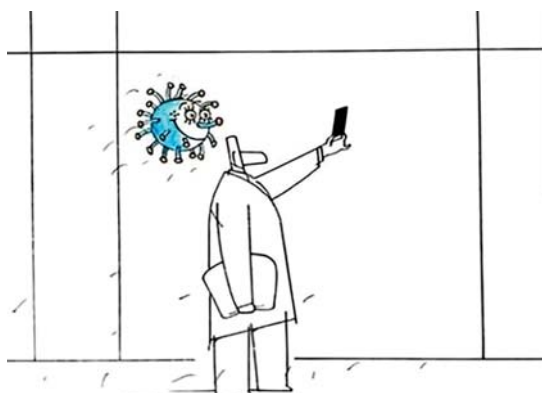
جدول ۱. نتایج انطباق و مطالعه تحلیلی آثار انتخابی کامبیز درم بخش بر مبنای رمزگان دهگانه اکو با جزییات تصاویر مأخذ: نگارندگان.

نوع رمزگان	تعریف رمزگان	نمودهای رمزگان در آثار درم بخش	نمونه تصویر
حسی	رمزگان با قابلیت ایجاد تأثیرپذیری حسی با توجه به روان شناسی ادراک، بر اساس کاربرد رنگ، نور، بافت و جنس قابل بررسی است.	رنگ: بدون رنگ نور: ظاهراً منبع نور همان خورشید به شکل کرونا است که سایه خانه هم روی زمین افتاده است. بافت: ندارد جنس: طراحی خطی تصاویر شماره ۱-۲-۳-۴	
شناسایی	این دسته از رمزگانها میتوانند بر نشانه‌هایی که به شناساندن فضا و چیدمان وسایل به مخاطب کمک کنند، دلالت دارند.	نوع پوشاک: طراحی خطی و ساده و بدون تزیینات دیده می‌شود. جهت نگاه: نگاه زن: بیرون از خانه مرد: در اندیشه و فکر به سمت پسر بچه پسر بچه: به دست پدر دختر بچه: به اطراف تصویر شماره ۱	
انتقالی	رمزگان انتقالی، زمینه لازم را برای ادراک حسی تصویر فراهم میسازد که میتوان بافت با زمینه‌ای تلقی کنیم که تصویر بر آن با به واسطه آن ایجاد میشود. بافت بر کیفیت پیام اثر می‌گذارد و تولید لحن میکند.	بافت آثار: فاقد بافت تصویری و لمسی است. تصاویر شماره ۱-۲-۳-۴	
لحن	رمزگان لحن کدهایی آفریننده تصورات و احساسات هستند مانند تصور سنگینی و احساس بخشندگی این رمزگان در نظام دلالت‌های ضمنی نیز جای می‌گیرد.	در سوژه‌ها حالت تأمل، تفکر و درماندگی احساس می‌شود و حتی به جای دود آتش از خانه علامت سوال خارج شده است. تأکید فضاسازی و نگاه پایانی چشم به سمت نماد ویروس کووید ۱۹ است. تصاویر شماره ۱-۲-۳-۴	
شمایلی	از مهم‌ترین رمزگان شمایلی، واحدهای نشانه‌ای هستند که در کاربرد متداول تصویر نامیده شده‌اند. عبارت نشانه‌های شمایلی را می‌توان به عنوان معادلی دقیق‌تر برای واحدهای نشانه‌ای در نظر گرفت.	توصیف شمایلی: در این آثار تصویر سوژه‌ها به صورت نیم رخ و در یک سوم کادر در مقابل طرح نمادین ویروس کووید ۱۹ در حال تعجب و ایستاده ترسیم شده است و اکثر فضاها نگاه بیرونی به فضای داخلی است. تصاویر شماره ۱-۲-۳-۴	
شمایل نگارانه	نشانه‌های شمایلی در اینجا خود را بنابر قراردادهایی می‌پذیرند. این قراردادها ممکن است برای جامعه فرهنگی بدیهی باشند، اما در این تصویر باید برای دریافت موضوع به متنی که تصویر بر اساس آن ایجاد شده است، بازگشت. در غیر این صورت مخاطب هیچگاه از سطح ادراک ابتدایی نشانه‌های شمایلی فراتر نخواهد رفت.	به نوعی توجه هنرمند به بیان احساس و شرایط موجود انسان در جهان بوده است و به طراحی دقیق چهره نپرداخته شده است. تصاویر شماره ۱-۲-۳-۴	
حساسیت و سلیقه	دلالت‌های ضمنی برآمده از واحدهای نشانه‌ای پیشین یا نشانه‌های شمایلی را تثبیت می‌کند.	دلالت‌های ضمنی که از نشانه‌های شمایلی موجود در تصویر استنباط می‌شود در همه آثار می‌توان نگاه متعجب، حیرت زده و درمانده را مشاهده کرد و همه سوژه‌ها مردی است که به سمت راست تصویر می‌نگرند. تصاویر شماره ۱-۲-۳-۴	

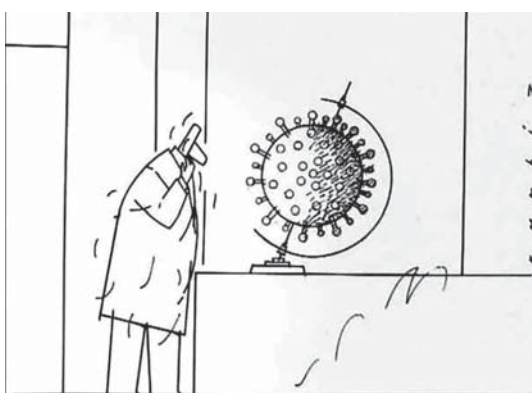
	<p>هنرمند از عناصر خانه، خورشید، ویروس کووید ۱۹، کره زمین و درخت‌های خشکیده برای بیان و کارکردهای اجتماعی استفاده نموده است: تصاویر شماره ۱-۲-۳-۴ خورشید: در این آثار خورشید عالمتاب به عنوان نماد کووید ۱۹ استفاده شده است و اشاره به همه‌گیر بودن و وجود ویروس در همه جای کره زمین را دارد.</p>	<p>اول بر اساس قراردادهای تازه شکل می‌گیرد، سپس کاربردی اجتماعی می‌یابد؛ درست همچون مجازهای نظریه بیان.</p>	<p>نظریه بیان:</p>
	<p>ویروس کووید ۱۹: با توجه به همه‌گیر بودن و وجود ویروس در همه جای کره زمین، ویروس را با شکل خورشید و کره زمین نمایش داده است. تصاویر شماره ۱-۲-۳-۴</p>		
	<p>خانه: در اینجا هنرمند خانه را هرچند خالی و با دغدغه نان و خرابه تنها محل مطمئن و امن برای انسان و در امان بودن از ویروس کرونا نشان داده است. تصاویر شماره ۱-۲</p>		
	<p>کره زمین: اشاره به جهانی و درگیر شدن کل کره زمین به ویروس کرونا دارد. تصاویر شماره ۱-۲-۳-۴</p>		
	<p>مشخص‌ترین ویژگی سبک او نقش ویژه خط است، در این آثار هنرمند به روش خطی و با قراردادهای تجسمی به خلق اثر کاریکاتور و بیان موضوع و دغدغه خود پرداخته است. تصاویر شماره ۱-۲-۳-۴</p>	<p>رمزگان مربوط به سبک بر مختصات ویژه یا ژانر هنرمند دلالت دارد.</p>	<p>سبک:</p>
	<p>سوژه اصلی در آثار فارغ از خصلت‌های مادی و جسمانی ترسیم شده است و بیشتر در فضای درگیری فکری خود درباره ویروس کرونا به تصویر درآمده است. تصاویر شماره ۱-۲-۳-۴</p>	<p>می‌توانند در هریک از اشکال شمایی، شمایل‌نگارانه یا نظریه بیانی وجود داشته باشند و بنا به قرارداد انگیزش، آگاهی یا واکنش را در مخاطب ایجاد کنند.</p>	<p>نمادگی:</p>

بررسی تطبیقی آثار کامبیز درم بخش
و سید مسعود شجاعی طباطبایی در
دوران کرونا با رویکرد نشانه‌شناسی
اومبرتو اکو / ۱۴۱-۱۵۳
سمیه ولیان - دکتر محمد رضا
شریف زاده - دکتر حسین اردلانی

تصویر ۴. کرونا شوخی سرش نمیشه؛ باهاش سلفی بگیریم!!! دست
ندیم بغل نکنیم ماچ نکنیم و... MARCH 6, 2020 19, 2020
APRIL تهران، مأخذ: همان

تصویر ۳. بدون عنوان، تهران، مأخذ: همان

کاغذ شکل می‌گیرند و کاراکترهایی را به وجود می‌آورند
که در هر تابلو روایتگر داستانی متفاوت و تأثیرگذار هستند.
تصاویر ۱ تا ۴ طرح‌های منتخب کرونا نگاری درم بخش که
به تصویر کشیده و به صورت روزانه در صفحه شخصی
خود در اینستاگرام درج نموده است. همچنین در جدول
شماره ۱، مطالعه تحلیلی آثار انتخابی این هنرمند بر مبنای
رمزگان ده گانه اومبرتو اکو به تفصیل بیان شده است.

نگاهی به منتخب آثار منتخب سید مسعود شجاعی طباطبایی با موضوع کرونا

سید مسعود شجاعی طباطبایی معتقد است برای القای
مفاهیم مرتبط با ویروس کرونا می‌توانیم از کاریکاتور

برای انتقال آموزش و مفاهیم تصاویر هنری نیز گردید.

نگاهی به آثار منتخب کامبیز درم بخش با موضوع کرونا

درم بخش درباره سادگی آثارش می‌گوید: [...] انسان
رسیدن به سادگی را ارج می‌نهد و چون امروز فرصت
کمی دارد، چیزهای کوتاه و تأثیرگذار می‌خواهد. کارهایم
بدون کلام است و مردم از هر ملیتی می‌توانند آن را بفهمند.
رسیدن به این زبان بین‌المللی زحمت زیادی می‌خواهد و
من توانستم به درجه‌ای برسم که با جهان صحبت کنم.
کاریکاتور کوتاه‌ترین وسیله پیام‌رسانی جهان است.»
آثار درم بخش با خطوطی ساده و سیاه روی زمینه سفید

تصویر ۶. FEBRUARY 27, 2020 تهران، مأخذ: همان

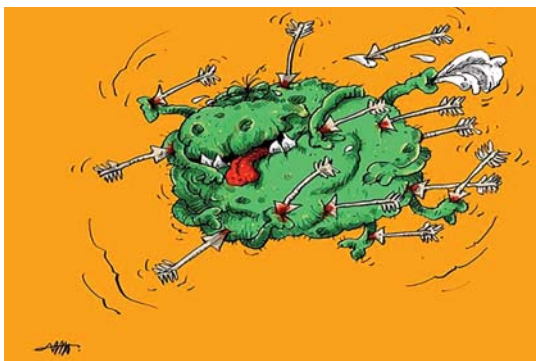

تصویر ۵. FEBRUARY 26, 2020 تهران، مأخذ: همان

<https://b2n.ir/e91984>

تصویر ۷. کرونا را به جهنم داغ بیندازید! تهران، مأخذ: FEBRUARY 28, 2020

تصویر ۸. MARCH 3, 2020 تهران، مأخذ: همان

که زبانی جهانی و برای عموم قابل فهم است استفاده کنیم چون می‌تواند از ابعاد نصیحت‌گونه و تحکمی بکاهد و با نگاهی هنری و چاشنی طنز، پیام، اطلاعات و موضوعاتی مانند فاصله‌گذاری اجتماعی را همراه با ملاحظه عنوان کند تا تاثیر آن در ذهن مخاطب ماندگار شود.

آثار منتخب و مرتبط با کرونا از شجاعی طباطبایی در مقاله حاضر، آثاری است با دو موضوع شکست کرونا و توصیه‌های بهداشتی که تلاش می‌کند تا با آگاهی رسانی به مردم، آنها را دعوت به رعایت نکات بهداشتی کند.

جدول ۲. نتایج انطباق و مطالعه تحلیلی آثار انتخابی سید مسعود شجاعی طباطبایی بر مبنای رمزگان دهگانه آکو با جزئیات تصاویر مأخذ: نگارندگان

نوع رمزگان	تعریف رمزگان	نمودهای رمزگان در آثار شجاعی	نمونه تصویر
حسی	رمزگان با قابلیت ایجاد تأثیرپذیری حسی با توجه به روان شناسی ادراک قابل بررسی است.	رنگ: استفاده از رنگ سبز در کلیه آثار برای عنصر ویروس کووید ۱۹ با پوشش رنگی کامل پس زمینه با رنگ نارنجی نور: مشخص نبودن منبع نور بافت: ایجاد بافت تصویری محدود برای ایجاد سایه و پس زمینه جنس: چیزی شبیه به اسفنج تصاویر شماره ۵-۶-۷-۸	
شناسایی	این دسته از رمزگان‌ها می‌توانند بر نشانه‌هایی که به شناساندن فضا و چیدمان وسایل به مخاطب کمک کنند، دلالت دارند.	وضعیت قرار گیری سوژه: در حال تخریب، فرار و نابودی جهت نگاه: چشم‌های چپ شده دستگاه صحافی، لنگر کشتی، نیزه و تیر تصاویر شماره ۵-۶-۷-۸	
انتقالی	رمزگان انتقالی، زمینه لازم را برای ادراک حسی تصویر فراهم می‌سازد که میتوان بافت یا زمینه‌ای تلقی کنیم که تصویر بر آن یا به واسطه آن ایجاد می‌شود. بافت بر کیفیت پیام اثر می‌گذارد و تولید لحن میکند.	بافت آثار: تنها می‌توان به بافت تصویری ایجاد شده برای نشان دادن سایه و تیرگی‌های بدن سوژه اشاره نمود. تصاویر شماره ۵-۶-۷-۸	
لحن	رمزگان لحن کدهایی آفریننده تصورات و احساسات هستند مانند تصور سنگینی و احساس بخشندگی این رمزگان در نظام دلالت‌های ضمنی نیز جای می‌گیرد.	در این آثار به علت تعلیق و بی ثباتی سوژه، احساس ضعف، از هم پاشیدگی و نابودی کاملاً مشهود است. تصاویر شماره ۵-۶-۷-۸	
شمایلی	از مهم‌ترین رمزگان شمایلی، واحدهای نشانه‌ای هستند که در کاربرد متداول تصویر نامیده شده اند. عبارت نشانه‌های شمایلی را می‌توان به عنوان معادلی دقیق‌تر برای واحدهای نشانه‌ای در نظر گرفت.	توصیف شمایلی: سوژه در فضای بیرونی قرار دارد و از عناصر کاربرده شده برای تأثیر گذاری و انتقال مفهوم کلی اثر استفاده شده است. در این آثار تصویر سوژه، با زبان بیرون افتاده از لای دندان‌ها و چشم‌های چپ شده نشان‌دهنده فشار، خفگی و نابودی آن است. تصاویر شماره ۵-۶-۷-۸	
حساسیت و سلیقه	دلالت‌های ضمنی برآمده از واحدهای نشانه‌ای پیشین یا نشانه‌های شمایلی را تثبیت می‌کند.	آنچه در این آثار بیشتر مورد توجه قرار گرفته است، شناخت ما از این نماد بدون کلام است و اینکه هنرمند با تمام راه‌هایی که برای درمان و ریشه کن نمودن ویروس کووید ۱۹ آشنایی داشته‌به تصویرسازی پرداخته است. تصاویر شماره ۵-۶-۷-۸	

	<p>با توجه به مواردی که برای نابود کردن ویروس کووید ۱۹ اطلاع رسانی گسترده صورت گرفته است، از جمله شستشو و گرما، هنرمند نیز با بیان تصویر و زبان هنر که زبان بین المللی است، این نکته را به تصویر کشیده است. تصاویر شماره ۸-۶-۵</p>	<p>نشانه‌های شمایی در اینجا خود را بنابر قراردادهایی می‌پذیرند. این قراردادها ممکن است برای جامعه فرهنگی بدیهی باشند، اما در این تصویر باید برای دریافت موضوع به متنی که تصویر بر اساس آن ایجاد شده است، بازگشت. در غیر این صورت مخاطب هیچگاه از سطح ادراک ابتدایی نشانه‌های شمایی فراتر نخواهد رفت.</p>	<p>شمایل نگارانه</p>
	<p>استفاده هنرمند از عناصری که موجب نابودی ویروس می‌گردد از کاربردهای موثر اجتماعی آثار است. تصاویر شماره ۸-۷-۶-۵</p>	<p>اول بر اساس قراردادهای تازه شکل می‌گیرد، سپس کاربردی اجتماعی می‌یابد؛ درست همچون مجازهای نظریه بیان.</p>	<p>نظریه بیان</p>
	<p>استفاده از خط در طراحی و هاشور و رنگ‌های فام در آثار مشخص‌ترین ویژگی‌های سبک اوست. تصاویر شماره ۸-۷-۶-۵</p>	<p>رمزگان مربوط به سبک بر مختصات ویژه یا ژانر هنرمند دلالت دارد.</p>	<p>سبک</p>
	<p>سوژه اصلی در این آثار با همه ویژگی‌های منحصر به فرد خود دارای ویژگی‌های یک دستخط است و همگی بر ایجاد امید نابودی ویروس کرونا را با انواع و اقسام راه‌های موجود به مخاطب القا می‌نماید. تصاویر شماره ۸-۷-۶-۵</p>	<p>می‌توانند در هر یک از اشکال شمایی، شمایل‌نگارانه یا نظریه بیانی وجود داشته باشند و بنا به قرارداد انگیزش، آگاهی یا واکنش را در مخاطب ایجاد کنند.</p>	<p>ناآگاهی</p>

نتیجه

مسئله مورد پژوهش در این مقاله مطالعه نشانه‌ها، تحلیل و تطبیق معانی آنها با استفاده از رویکرد نظری اومبرتو اکو است و اینکه چگونه نشانه‌ها و تصاویر در تعامل با یکدیگر گفتمان ایجاد کرده‌اند. نکته‌های اصلی و مرکزی در پیام تصویری به واسطه نشانه‌های شمایی منتقل می‌شوند و برخی از شرایط ادراک را که مرتبط با رمزگان ادراکی عادی است باز تولید می‌کند. در واقع، ما تصویری را پیاپی درمی‌یابیم که به رمزگان معین اشاره دارد. در اینجا تحلیل آثار هنرمند با بهره‌گیری از نشانه‌های تصویری و خوانش آن به روش رمزگان ده‌گانه اومبرتو اکو صورت گرفت که در پاسخ به سوال اول مبنی بر اینکه در آثار کرونانگاری درم‌بخش و شجاعی نشانه‌ها چگونه در تعامل با یکدیگر گفتمان ایجاد کرده‌اند، می‌توان این‌گونه بیان نمود، کرونانگاری‌های دو هنرمند مذکور با زبان کاریکاتور که کوتاه‌ترین وسیله پیام‌رسانی جهان است، در بازنمایی بیماری کرونا، نگاهی اجتماعی، شمایی و توصیفی را متأثر و مؤکد بر ریشه‌های فرهنگی و اجتماعی ارائه داده‌اند و در پاسخ به سوال دوم در خصوص اینکه آثار کرونانگاری درم‌بخش و شجاعی در لایه‌های زیرین معنایی خود، چه مناسباتی را بازگو می‌نماید، می‌توان این‌چنین نتیجه گرفت که نشانه‌های لایه‌ای و رمزگان بصری امکان خوانش ویژه‌ای را برای مخاطب فراهم نموده است که با قرار دادن نشانه‌ها در کنار یکدیگر، معنا را در این فرایند گفتمان ایجاد کند. همچنین می‌توان گفت این ده‌گانه در آثار کامبیز درم بخش، رمزگان حسی، شناسایی، انتقالی و لحن استفاده نشده است در حالی که در آثار شجاعی رمزگان حسی، شناسایی و لحن کاملاً مشهود است و تنها رمزگان انتقالی دیده نمی‌شود. از منظر رمزگان شمایی در این آثار تصویر سوژه‌ها به صورت نیم رخ و در یک سوم کادر در مقابل طرح نمادین ویروس کووید ۱۹ در حال تعجب و ایستاده ترسیم شده است و اکثر فضاها نگاه بیرونی به فضای داخلی است. از نظر رمزگان شمایل‌نگارانه هم به نوعی توجه هنرمند به بیان احساس و شرایط موجود انسان در جهان بوده است و به طراحی دقیق چهره نپرداخته شده است. در مورد رمزگان سلیقه و حساسیت، دلالت‌های ضمنی که از نشانه‌های شمایی موجود در تصویر استنباط می‌شود در همه آثار می‌توان نگاه متعجب، حیرت زده و درمانده را مشاهده نمود و همه سوژه‌ها مردی است که به سمت راست تصویر می‌نگرند، را می‌توان دید. در آثار درم بخش نظریه بیان بیشتر دیده می‌شود چراکه هنرمند از عناصر خانه، خورشید، ویروس کووید ۱۹، کره زمین و درخت‌های خشکیده برای بیان و کارکردهای اجتماعی استفاده نموده است. در مورد رمزگان سبک، مشخص‌ترین ویژگی سبک او نقش ویژه خط است، در این آثار هنرمند به روش خطی و با قراردادهای تجسمی به خلق اثر کاریکاتور و بیان موضوع و دغدغه خود پرداخته است. در مورد رمزگان ناآگاهی، سوژه اصلی در آثار هر دو هنرمند با همه ویژگی‌های منحصر به فرد خود دارای ویژگی‌های یک دست خط است، در آثار درم‌بخش فارغ از خصلت‌های مادی و جسمانی ترسیم شده است و بیشتر در فضای درگیری فکری خود درباره ویروس کرونا به تصویر کشیده شده است، در حالی که در آثار شجاعی همگی بر ایجاد امید نابودی ویروس منحوس کرونا را با انواع و اقسام راه‌های موجود را به مخاطب القا می‌نماید.

منابع و مأخذ

- احمدی، بابک، ۱۳۴۸، از نشانه‌های تصویری تا متن، تهران، مرکز.
اکو، اومبرتو، ۱۳۹۵، نشانه‌شناسی، ترجمه پیروز ایزدی، تهران، ثالث.
چندلر، دنیل، ۱۳۸۶، مبانی نشانه‌شناسی، ترجمه مهدی پارسا، تهران، سوره مهر.
چندلر، دنیل، ۱۳۹۷، مبانی نشانه‌شناسی، ترجمه مهدی پارسا، تهران، سوره مهر.
دالوا، آن، ۲۰۱۰، روشها و نظریه‌های تاریخ هنر، ترجمه آناهیتا مقبلی و سعید حسینی، تهران، فخراکیا.

رحیمی، فاطمه، جایگاه متن، مؤلف و خواننده از دیدگاه اومبرتو اکو، ادب پژوهی، شماره ۱۸، زمستان ۱۳۹۰، صص، ۱۲۵ - ۱۴۴.

سجودی، فرزانه، نشانه‌شناسی: نظریه و عمل (مجموعه مقالات)، تهران، علم. سجودی، فرزانه، نشانه‌شناسی زمان و گذر زمان بررسی تطبیقی آثار کلامی و تصویری، پژوهشنامه فرهنگستان هنر. شماره ۱، ۱۳۸۵، صص، ۶۴-۶۶.

سجودی، فرزانه، نشانه‌شناسی کاربردی، تهران، قصه. شعیری، حمیدرضا، ۱۳۸۷، روش مطالعه گفت‌های و گفتمانی در حوزه نشانه-معناشناسی، منتشر شده در مجموعه مقالات هم‌اندیشی نشانه‌شناسی هنر، تهران، فرهنگستان هنر. مسکوب، حامد، کرونا نگاری؛ چالش‌ها و فرصت‌های پیش آمده در پی بحران کرونا و اهمیت تجربه‌نگاری، رشد معلم مهر، شماره ۳۳۱، ۱۳۹۹، صص، ۳۷ - ۳۹.

Douglas, Mary, 2002, »Purity and Danger: An Analysis of the Concepts of Pollution and Taboo«, New York: Routledge, 44-45.

Kress, Gunther & Van Leeuwen, Theo, 2006. Reading Images, the Grammar of Visual Design, 2nd edition, New York: Routledge.

<https://b2n.ir/e91984>

<https://b2n.ir/p36865>

<https://www.artymag.ir/publications/vVxp/>

Comparative Analysis of the Works of Kambiz Deram Bakhsh and Seyyed Masoud Shujaei Tabatabai during the Corona Pandemic based on Umberto Eco's Semiotic Approach

Somayeh Valian, PhD Student of Art Research, School of Art, Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
 Mohammadreza Sharifzadeh, Full Professor, Art Department, School of Art, Islamic Azad University, Tehran Branch, Tehran, Iran.
 Hossein Ardalani, Associate Professor, Department of Philosophy of Art, School of Art and Architecture, Hamedan Branch, Islamic Azad University, Hamedan, Iran.

Received: 2022/11/12 Accepted: 2023/02/14

The spread of the corona virus has affected many aspects of human life around the world and has led to drastic changes in all aspects of human life. Due to the extraordinary importance of such a situation, which is unprecedented in the history of the world, it is necessary to document its various dimensions for the benefit of future generations. Therefore, during the spread of the Corona virus and artists living at home, in addition to the official narratives that will be recorded in this regard, individual artists, such as Kambiz Deram Baksh and Seyyed Masoud Shujaei Tabatabai, have written their individual narratives that are most similar and compatible. Compared to other Koronanegar artists, they have recorded this disaster together, so that it will be available for various studies in the near and distant future. In the process of researching the Covidgraphic works of Iranian artists, the works of Kambiz Deram Bakhsh and Seyyed Masoud Shojaei Tabatabai had the most similarity and compatibility with each other, and the visual signs of their works created a discourse in the text and the audience's mind that helps to form a common concept of Corona. Semiotics deals with everything that is considered a sign, words, sounds, images, gestures, etc. can be signs. The subject of research in this article is the study of signs, analysis and comparison of the meanings of the works of these two artists using the theoretical approach of Umberto Eco in the application of art in a certain statistical population, and the **purpose** of this article is to analyze the process of formation of meaning through the study of signs by using visual symbols of Eco in the works of Kambiz Deram Bakhsh and Seyyed Masoud Shojaei Tabatabai. This is then followed by the following **questions**: 1- In the works of Koronanegari (Covidgraphy) by Deram Bakhsh and Shojaei, how did they create discourse in interaction with each other? And 2- What relationships do Deram Bakhsh and Shojaei's works of Covidgraphy tell in their underlying layers of meaning? The research **method** of this article is based on semiotics, and the information was collected in a library-based manner, and by matching the ten codes of Eco with the details of the 8 images of Covidgraphy by Deram Baksh and Shojaei, we will recount the discourse view that these signs provide. Semiotics is the semantic study of texts, which includes artistic texts in its various branches. In reading an artistic text (Covidgraphy as a text), signs are not seen as separate elements from each other, but in an interactive and confrontational manner. And in a discourse with the space inside and outside the text, they are considered to study the sub-layers and the process of formation of signs and to challenge them with each other to enter discourse semiotics and to study the texts. The necessity and importance of the upcoming research comes from the fact that despite the importance of recording and writing the events that happen in the present time, so far

the collection of works of the chronicles of Kambiz Deram Baksh and Seyyed Masoud Shujaei Tabatabai has not been comparatively studied from the point of view of semiotics. The answer to these questions is based on the research necessity to analyze and investigate the collection of dramatic and brave chronicles based on the semiotic method and the approach of Umberto Eco's image code theory. The **results** of the research show that the cartoons of the two mentioned artists with the caricature language, which is the shortest means of messaging in the world, have presented a social, iconographic and descriptive view, influenced and emphasized on cultural and social roots, in the representation of Corona, and it is possible to express layered signs. Moreover, visual codes have provided the possibility of a special reading for the audience to create meaning in this discourse process by placing signs next to each other. The main and central points in the visual message are conveyed through symbolic signs and reproduction of some of the conditions of perception that are related to normal perceptual codes. In fact, we find a series of images that refer to certain codes. Here, the analysis of the artist's works was done by using visual signs and reading them according to Umberto Eco's ten codes, which can be said that these ten codes were not used in Kambiz's works of drama, sensory, identification, transference, and tone. And, the theory of expression is seen more, while in the works of Shojaei, the sensory codes, recognition and tone are completely evident, and only transferable codes are not seen, and all of them inspire the audience with the hope of destroying the dreaded corona virus with all kinds of available ways.

Keywords: Semiotics, Corona, Caricature, Kambiz Deram Bakhsh, Seyyed Masoud Shujaei Tabatabai, Umberto Eco, Visual Codes

References: Ahmadi, Babak, 3841, from visual signs to text, Tehran, Marz.

Chandler, Daniel, 3861, Basics of Semiology, translated by Mehdi Parsa, Tehran, Surah Mehr.

Chandler, Daniel, 3971, Basics of Semiology, translated by Mehdi Parsa, Tehran, Surah Mehr.

Dalva, An, 0102, Methods and theories of art history, translated by Anahita Moqbali and Saeed Hosseini, Tehran, Fakhrakia.

Douglas, Mary, 2002, »Purity and Danger: An Analysis of the Concepts of Pollution and Taboo«, New York: Routledge, 44-45.

Eco, Umberto, 3951, semiotics, Pirouz Izadi, Tehran, third.

Kress, Gunther & Van Leeuwen, Theo, 2006. Reading Images, the Grammer of Visual Design, 2nd edition, New York: Routledge.

Maskob, Hamed, coronagraphy; Challenges and opportunities after the Corona crisis and the importance of empiricism, Rosh Moalem Mehr, No. 331, 2019, pp. 37-39.

Rahimi, Fatemeh, the position of the text, the author and the reader from the perspective of Umberto Eco, Adab Pazhoi, No. 18, Winter 2019, pp. 125-144.

Shairi, Hamidreza, 3871, the method of studying dialogues and discourses in the field of semiotics, published in the collection of articles on art semiotics, Tehran, Art Academy.

Sojodi, Farzan, 3831, applied semiotics, Tehran, Qaseh.

Sojodi, Farzan, 3901, Semiotics: theory and practice (collection of articles), Tehran, Alam.

Sojodi, Farzan, semiotics of time and passage of time, a comparative study of verbal and pictorial works, research paper of Farhangistan Art Academy. No. 1, 1385, pp. 64-46. <https://b2n.ir/e91984>

<https://b2n.ir/p36865>

<https://www.artymag.ir/publications/vVxp/>